

og forholdsvis ikke store Træffesandsynlighed. Den vanskelige Betjening ligger væsentligst deri, at det er med disse Vaaben som med Artilleriet i det hele taget, at man nu om Stunder skyder paa uhyre lange Afstande og derfor ikke kan regulere Træfningen eller vente sig nogen Træfning af Betydning undtagen paa Basis af omhyggelig Iagttagelse af alle Nedslagene. Kun ved nøje at se og udmaale, hvor de tidligere Projektiler ere slaaede ned, kan man regulere og beregne, hvorledes Vaabenet skal stilles for de senere Skud. Denne Iagttagelse maa gøres saa omhyggelig og fin, at man dertil benytter sig af en Kikkert, der i sig selv ligner en lille Kanon. Den er omtrent 3 Meter eller 5 Alen lang, med en meget fint inddelt Azimuthalkreds, og derfor maa den ligge aldeles urokkelig fast. Naar man i Kikkerter med meget stor Forstørrelse iagttager paa disse store Afstande, vil den allermindste Rystelse af Kikkerten medføre, at Iagttagelsens Nøjagtighed og Sikkerhed bliver ganske overordentlig formindsket. Heraf vil det ses, hvor nødvendigt det er, at Kikkerten har et fuldstændigt fast Underlag. Man kan ikke dermed etablere sig paa Toppen af en Brandstige eller Observationsstige, som Feltartilleriet gør, heller ikke paa Toppen af et Taarn, konstrueret efter Eiffeltypen; de smaa Rystelser, som Taarnet vil modtage ved Vindens Paavirkning, ville være nok til at gøre Iagttagelsen gennem en saadan Kikkert alt for usikker. Nu vide mange ærede Medlemmer nok, navnlig ærede Medlemmer, som have været i Forsvarskommissionen, at der nu om Stunder eksisterer Metoder, ved Hjælp af hvilke man kan skyde overordentlig sikkert mod usete Maal, men for at tilvejebringe Regulering af Træfningen mod usete Maal kræves der, som jeg allerede har antydnet, meget omhyggelige Iagttagelser, Beregninger og Konstruktioner for hvert Skud, man skal have reguleret. Om end det teoretisk ogsaa kan lade sig udføre overfor bevægelige Maal, vil det dog være forstaaeligt, at det under faktiske Forhold vil have sine store Vanskeligheder at føre alt dette til Ende tilstrækkelig hurtigt overfor bevægelige Maal. Her spiller allerede den Tid, Projektilet er under Vejs, en stor Rolle. For de store Afstande, som for disse Vaaben ere op til $10\frac{1}{2}$ km eller henved $1\frac{1}{2}$ Mil, er Projektilet omtrent et Minut under Vejs, men alene i denne Tid tilbagelægger det Maal, man søger: et Krigsskib i Fart, en betydelig Strækning. Hvis Skibet løber

med en Fart af 10—20 Knob, vil det i dette ene Minut have tilbagelagt 300—600 m, altsaa mere end nok til at gøre Træfningen fuldstændig illusorisk, hvis man ikke har taget det rigtige Hensyn til den Fart, Skibet har. Da nu baade Farten og Retningen kunne variere, tror jeg, at alle, selv Lægsmænd, let forstaa, at det er af største Vigtighed, at der ikke hængaar længere Tid end absolut nødvendigt mellem Observationens Udførelse og det Øjeblik, hvor Projektilet kan være affyret og kan slaa ned. Jeg har berørt, at det teoretisk godt kunde tænkes, at man kunde udføre alt dette overfor bevægeligt Maal, men naar de Mænd, der skulle betjene eller lede Betjeningen af Haubitserne, Kystartilleriets Officerer, erklære: Vi ere ikke i Stand til at garantere en forsvarlig Træfning overfor bevægeligt Maal, medmindre vi kunne overse Farvandet og se Maalet fra Stedet, hjælper det ikke meget, at vi her inde i Stuen kunne sidde og regne ud: Jo, de maa nok kunne gøre det alligevel. De Mænd, der skulle gøre det, mene altsaa, at de ikke kunne. For at bedømme dette retfærdigt, maa man huske paa, at til at erhverve rutinemæssig Øvelse i disse Beregninger under vanskelige Forhold med alt, hvad dertil hører, ogsaa selve Iagttagelsen, kræves meget omfattende Øvelser. Men at gennemføre Øvelserne i tilstrækkeligt Omfang med disse store Vaaben kræver et stort Ammunitionsforbrug, et stort Forbrug af denne meget kostbare Ammunition, og nu sige de Mænd, som have disse Øvelser, at de kunne ikke faa Bevillinger nok til at gennemføre saa mange Øvelser, som de skulde kunne holde, naar de skulde have virkelig god rutinemæssig Erfaring i at udføre disse Maalinger og Beregninger saa hurtigt og saa sikkert, som det paa nogen Maade kan lade sig gøre. Derfor hævde, altsaa de Mænd, som skulle betjene Vaabnene, at de ikke kunne garantere den tilbørlige Træffesandsynlighed, naar de ikke kunne faa Oversigt over Farvandet, ikke kunne se Maalet direkte fra Haubitsernes Plads.

Men der er et andet Forhold, som ogsaa spiller en Rolle her. Det er den mindste Skudvidde. Jeg har nævnt den længste Skudvidde. Vaaben, Haubitser og Morterer, som udslynge deres Projektiler i meget høje Baner, have ogsaa en korteste Skudvidde og kunne ikke beskyde Maal, der ligge meget nær, ikke et Maal, der er nærmere end 3000 Meter, altsaa omtrent $1\frac{1}{2}$ Fjerdingsvej. Det har ogsaa i denne Forbindelse en Betydning, som jeg